

VOIKO MINULLA OLLA C-HEPATIITTI?

Älä sulje silmiäsi C-hepatiitilta



10/2015

Munuais- ja maksaliitto tukee sairastuneita ja elinsiirron saaneita sekä heidän läheisiään. Liitto jakaa luotettavaa tietoa sairauksista ja niiden hoidosta. Jäsenyhdistyksissä voi tavata muita saman kokeneita.



Munuais- ja maksaliitto
NJUR- OCH LEVERFÖRBUNDET

www.musili.fi • www.munuainen.fi • www.maksa.fi

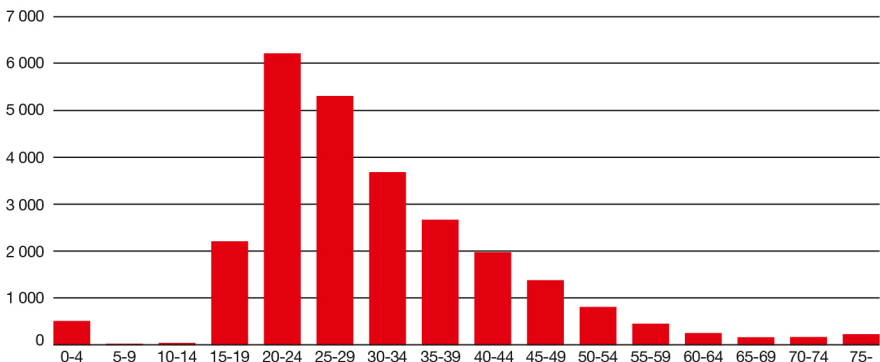
Mikä C-hepatiitti on?

C-hepatiitti on viruksen aiheuttama maksatulehdus, joka tarttuu verikontaktissa. C-hepatiittitartunnan saaneista suurin osa jää pysyvästi viruksen kantajiksi. C-hepatiittivirusta vastaan ei ole rokotetta eikä sitä vastaan synny immuniteettia.

Monella tartunta jää alkuvaiheessa havaitsematta. Akuutti C-hepatiitti voi olla oireeton pitkiäkin aikoja. Vain noin joka neljännellä tartunnan saaneella on oireita, kuten lievää pahoinvointia, lihassärkyä, niveloireita tai kuumeilua. Suomessa C-hepatiittia sairastaa noin 30 000 henkilöä, osa heistä tietämättään. Vuosittain Suomessa todetaan 1000–1200 uutta tartuntaa. Eniten uusia tartuntoja on nuorilla, sosiaalisesti aktiivisilla ihmisillä. Hoitamattomana C-hepatiitti muuttuu krooniseksi 85 prosentilla tartunnan saaneista. Krooninen C-hepatiitti voi aiheuttaa maksavaurioita, jotka edetessään voivat olla hengenvaarallisia.

Tartunnan on voinut saada esimerkiksi ennen vuotta 1990 tehdyssä verensiirrossa. Myös steriloimattomat tatuointivälineet sekä neulat, ruiskut ja muut huumeiden pistämiseen käytettävät tarvikkeet voivat olla tartunnan lähde. Terveydenhuollossa vahingossa tapahtuneet viillot ja pistokset C-hepatiitin kantajaan käytetyillä välineillä voivat aiheuttaa tartunnan. Äidistä tartunta voi siirtyä lapseen raskauden tai synnytyksen yhteydessä.

Eniten C-hepatiittitartuntoja todetaan nuorilla, sosiaalisesti aktiivisilla ihmisillä.



Todetut C-hepatiittitartunnat ikäryhmittäin Suomessa 1995–2013. Tartuntatautirekisteri, THL.



Voiko minulla olla C-hepatiitti?

Jos epäilet saaneesi C-hepatiittitartunnan, hakeudu testeihin. C-hepatiittia testataan muun muassa terveyskeskuksissa, työterveyshuollossa ja yksityisillä lääkäriasemilla. Testeissä voi myös käydä anonyymisti terveysneuvontapisteissä.

C-hepatiittitartunta tutkitaan verikokeella. Verestä määritettävät vasta-aineet näkyvät testeissä 3–6 kuukauden kuluttua mahdollisesta tartunnasta. Vasta-aineet pysyvät positiivisina vaikka C-hepatiitti muuttuisikin oireettomaksi.

C-hepatiittitestissä kannattaa käydä, jos

- olet saanut verensiirron tai hyytymistekijävalmisteita Suomessa ennen vuotta 1990.
- olet ollut terveydenhuollon toimenpiteessä maassa, jossa terveydenhuollon hygieniä on puutteellista.
- olet vahingossa altistunut verelle, josta on riski saada tartunta.
- olet ottanut tatuoinnin, lävistyksen tai akupunktiohoitoa paikassa, jossa välineitä ei ole steriloitu.
- olet pistänyt lääkkeitä steriloimattomilla välineillä.
- käytät tai olet joskus kokeillut huumeita pistämällä.
- olet ollut seksisuhteessa C-hepatiittivirusta kantavan kanssa.
- äidilläsi on ollut C-hepatiitti, kun olet syntynyt.

C-hepatiitin seulonta ja hoito

Suomessa on noin 30 000 C-hepatiittitartunnan saanutta. Infektion saaneista 85 prosentille kehittyy krooninen hepatiitti. Heistä 75 prosentilla maksa-arvot ovat vaihtelevasti koholla. Viidesosalle tähän ryhmään kuuluvista kehittyy maksakirroosi, joka voi edetä maksasyöväksi.

C-hepatiittitartunnan varhainen toteaminen ja hoito estävät uusien tartuntojen leviämistä. Suomessa on perinteisesti hoidettu infektiota riippumatta siitä, onko sairaus edennyt kirroosiin. Varhain aloitettu hoito parantaa ennustetta ja on kustannustehokasta: kirroosin ja sen komplikaatioiden hoito sekä mahdollinen maksansiirto lisäävät kustannuksia. Se vähentää myös tartunnan saaneen henkistä painetta.

C-hepatiittitartunnan voi saada verikontaktista (esim. suonensisäiset huumeet, verensiirrot ennen vuotta 1990), sukupuoliteitse tai epähygieenisistä neuloista (tatuoinnit, lävistykset) tai instrumenteista (sairaalahoidot tai hammashoidot vähemmän kehittyneissä maissa).

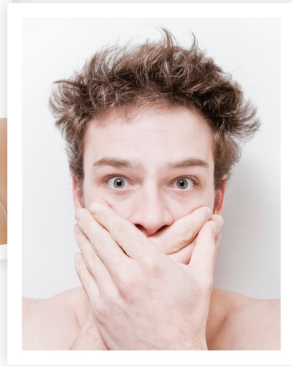
C-hepatiitti on helppo diagnosoida verikokeella, joka voidaan ottaa kaikissa terveydenhuollon toimipisteissä. Verikoe kannattaa ottaa kaikilta, jotka epäilevät joskus mahdollisesti saaneensa C-hepatiittitartunnan. Tavanomaiset maksakokeet eivät välttämättä ole koholla. Verikokeesta saadaan selville, onko henkilö joskus sairastanut C-hepatiitin ja onko hän jäänyt viruksen kantajaksi. Nykyisin voidaan määrittää ultraääneen perustuvalla

menetelmällä hyvin tarkasti maksavaurion aste.

Perinteiset hoidot ovat olleet käytössä jo 1990-luvulta alkaen. Ne ovat olleet huonosti siedettyjä, ja niihin on liittynyt paljon sivuvaikutuksia, kuten psyykkisiä ongelmia, verenkuvanmuutoksia, ihottumaa sekä lisääntynyttä infektoriskiä. Myöskään hoitojen tulokset eivät ole olleet erityisen hyviä. Nyt on tullut käyttöön uusia tehokkaampia ja paremmin siedettyjä hoitoja. Uusilla lääkkeillä hoidetaan toistaiseksi vain ne C-hepatiittipotilaat, joilla on pitkälle edennyt maksasairaus. Hoito toteutetaan erikoissairaanhoidossa polikliinisenä hoitona eli hoito ei edellytä sairaalassaoloa. Hoidon aikana voi myös käydä töissä ja yleensä jatkaa harrastuksia normaalisti. Hoidon tavoitteena on hävittää virus pysyvästi verestä ja estää maksavaurion syntyminen tai pysäyttää sen eteneminen sekä säilyttää tartunnan saaneen työkyky. Hoito edellyttää sitoutumista eikä se anna immuniteettia uutta tartuntaa vastaan.

C-hepatiitti on monella tavalla merkittävä sairaus, joka tulee poissulkea tai diagnosoida aina sitä epäiltäessä. Tauti on hoidettavissa ja hoitamalla tauti välttyään myöhemmiltä maksasairauden komplikaatioilta.

Perttu Arkkila
dosentti, sisätautilääkäri ja
gastroenterologi, HYKS



Jos minulla on C-hepatiitti

C-hepatiitti on sairaus. Sitä ei tarvitse hävetä, kuten ei muitakaan sairauksia. Sitä voidaan hoitaa lääkityksellä ja ehkäistä viruksen leviämistä. C-hepatiittitartunnan saaneet voivat yleensä elää normaalia elämää.

Jos sinulla todetaan C-hepatiittitartunta, on tärkeä huolehtia itsestä ja muista. On tärkeää suojata muut ihmiset niin, ettei verikontaktia pääse syntymään. C-hepatiitti tarttuu harvoin arjessa. Se ei tartu ruokailuvälineiden, lelujen ja saniteettitilojen välityksellä. Haavojen hoitaminen, terveyssiteiden huolellinen hävittäminen sekä omat hygieniavälineet kuten hammasharja ja partahöylät ovat kuitenkin tärkeitä. Sukupuoliyhteydessä on syytä kiinnittää huomiota huolelliseen suojautumiseen. Alkoholin, lääkkeiden ja huumeiden käyttö rasittavat maksaa. Terveystieteiden henkilöille on hyvä aina kertoa C-hepatiittitartunnasta. Heillä on vaitiolovelvollisuus.

Vaadi hoitavalta lääkäriltäsi riittävästi tietoa C-hepatiitin hoidosta. Lisätietoa saat myös Munuais- ja maksaliitosta. Sen kautta voit tavata muita samassa tilanteessa olevia.

Munuais- ja maksaliitto

Munuais- ja maksaliitto tukee sairastuneita ja elinsiirron saaneita sekä heidän läheisiään. Jäsenedistyksissä voi tavata muita saman kokeneita. Liittoon kuuluu 19 jäsenyhdistystä, joissa on yhteensä 6000 henkilöjäsentä. Yhdistyksen jäseneksi voi liittyä kuka tahansa toiminnasta kiinnostunut. Liittyminen on paras tapa tukea liiton ja yhdistyksen tavoitteita ja toimintaa.

Tietoa

Sairauteen sopeutuminen vaatii tietoa ja uusien asioiden oppimista. Liitto jakaa luotettavaa tietoa munuais- ja maksasairauksista ja niiden hoidosta sekä elinsiirroista. Liitto tekee sairastuneiden tilannetta tunnetuksi ja poistaa ennakkoluuloja.

Toivoa

Liitto välittää vertaistukea ja mahdollisuuden jakaa kokemuksia. Vapaaehtoistoiminta lisää omaa ja läheisten hyvinvointia sekä luo yhteenkuuluvuutta. Yhdistys antaa elämän suurissa muutoksissa ystävyyttä ja paikan toimia.

Tukea

Muuttunut elämäntilanne vaatii uusia keinoja selviytyä arjesta. Liitto tukee kuntoutumista, järjestää sopeutumisvalmennuskursseja ja antaa neuvoja sosiaaliturvasta. Yhdistyksen virkistystapahtumissa huvi ja hyöty yhdistyvät.

Munuais- ja maksaliitto

Kumpulantie 1A, 6. krs, 00520 Helsinki

050 3415 966 (klo 10–14)

www.musili.fi

Esitteen painatusta tukee

abbvie



Munuais- ja maksaliitto
NJUR- OCH LEVERFÖRBUNDET

www.musili.fi • www.munuainen.fi • www.maksa.fi